

Aprildagene 1940

106068

DEBATT

Av Mari Brandrud

Erik Braadland mener det ikke finnes vanlig stenografisk referat eller møteprotokoll fra stortingsmøtet 9. april 1940. Det ble imidlertid sendt ut referat ved midnatt 9. april over NRK Hamar. Dette referat er trykt med ordrett tekst i de lokale aviser. Hamar Arbeiderblad, Hamar Stiftstidende, og Vest-Oppland har referatet 10. april. I Lofotposten er det trykt 19. eller 22. april 1940. Teksten er likelydende, men overskriftene får stå for avisenes regning. (Vedlegger referatet på microfilm fått på Universitetsbiblioteket.)

Noe som er viktig er at dette er datidas referat. Dette i motsetning til det offisielle som ifølge W. Keilhau er laget etter hukommelsen av ham selv og Arne Ordning, se s. 335 til 352 Samtiden 1950. Keilhau sier selv at så sent som høsten 1940 var ennå ikke noen Elverum-fullmakt kommet i Norsk rettstidende. H. O. Christophersen sier s. 67 at Elverum-fullmakten har en laget ordlyd. I Stortingsbiblioteket under dokumenter 1945 s. 1, 2 og 3 finnes noe fra stortingsmøtet 9. april 1940.

Nei 9. og 10. april

Nygårdsvoll ønsket å fratse 9. april, og at landet skulle få en samlingsregjering. Regjeringen ble nektet å fratse i den daværende situasjon. Da stilte Nygårdsvold krav om å få med statsråder fra de borgerlige partier.

Den viktige fullmakt som ble gitt, var retten til å utnevne 3 konsultative statsråder fra de andre partier og til å bevilge de nødvendige midler til dette. Regjeringen ble nektet å fratse. De fikk etter uttalelse fra Hambro en utstrakt fullmakt til å treffe de nødvendige avgjørelse inntil Stortinget igjen kan kalles sammen.

Stortinget vedtok å forhandle med tyskerne og oppnevnte forhandlingsutvalg. Dette ble via ekspedisjonssjef Johannesen meddelt Brauer natt til 10. april på samme tid som referatet fra stortingsmøtet gikk ut over NRK.

Det ble ikke holdt noe nytt stortingsmøte 10. april, mange var allerede da reist hjem. Tyskerne krevde 9. april at Norge skulle godta samme ordning som den Danmark hadde fått. Koth hadde forlangt at det måtte forelegges Storting og regjering. Men mens stortingsmøtet ennå pågikk kunngjorde Qusling ny regjering fra Oslo.

10. april

Brauer kom selv til Elverum for å forhandle. Da hadde han nytt krav fra Hitler. Kongen skulle utnevne Qusling til statsminister. Dette sa kongen Nei til, han kunne ikke utnevne en regjering som han ikke trodde hadde folkets tillit. Men regjeringen sto fritt til å avgjøre for seg selv. Regjeringen fulgte kongens standpunkt og sa Nei til å utnevne Qusling. Dette nei ble gitt i telefon da Brauer ringte fra Eidsvold.

Da hadde tyskerne opphold de norske med forhandlinger i to døgn.

M. M. M. M. 19/2-94